

Тексти для диктантів та списування

у 2-х класах

Ліс

Шумить зелений ліс. На галявині великий дуб. Біля нього пригнулася берізка. Дуб захищає її від вітру. Він великий і сильний. Берізка тріпоче листочками і радіє.

Радість

Біля школи росте верба. Ми приходимо на неї дивитися. Яка вона гарна! Літають мухи, гудуть джмелики. Вони п'ють нектар. Усім дуже радісно. І ми радіємо, бо прийшла весна.

Прогулянка

Ми йдемо в парк. Тетянка і Віра йдуть першими. У парку чисто і затишно. Доріжки покриті камінцями. Рядочком ростуть ялинки. Зеленіє м'яка травичка. Парк мов квіточка.

Джерело

У яру було джерело. Вода в ньому чиста і холодна. Над ним росла верба. Під вербою люди відпочивали.

Одного разу діти пили воду. Вони залишили тут кухлик.

Перші квіти

Пригріває сонечко. З'явилися перші квіти. Вилізла погрітися на сонці муха. Вона ще кволала. А ось перший метелик. Сів на кульбабку і п'є сік.

Порятунок

Була холодна зима. Ріки і озера покрилися льодом. Рибкам стало важко дихати.

Михайло і дід Архип ідуть на озеро. Вони пробрили лунки. Тепер риба не загине.

Котик

У Ліди був котик. Лапки біленькі. Зубки гостренькі. Сам увесь сірий. Сидить котик і сумує, бо зима настала. Пошила Ліда йому килимок. А котик притулювся до Ліди і муркоче.

Сад

Біля школи великий сад. У ньому ростуть сливи, вишні і яблуні. Навесні сад зацвів. У бджілок почалася робота. Сідають вони у квіточку, немов у колисочку. Медок збирають.

Ялинка

У нас зелена ялинка. Вона велика і запашна. На верхівці висять кульки. На вітах багато яскравих іграшок. Повісили ще й дощик. Весело дітям біля лісової красуні.

Гірка

Діти будували гірку. Вони поливали її водою. Зіна і Клава спускалися з гірки на санях. А Вітя на ковзанах. Каталися діти і падали. Але не плакали, бо було дуже весело.

Як цікаво!

Хазяйнує у лісі зима. Заховала маленьку ялиночку у сніг. А вона визирає зеленою гілочкою. Бо їй цікаво, що тут робиться. Ось пройшла шнурком хитра лисичка. Пролетіла ворона. З гілки на гілку майнула білочка. Як цікаво їй біло! Сидить ялиночка під снігом і спостерігає.

Взимку

Була зима. Кругом білів сніг. Він був м'яким і вогким.

Діти гуляли у дворі. Вони зліпили снігову бабу. На голові кошик. Замість рота – буряк. Ніс із великої морквини, а очі з гудзиків. Стоїть баба, мов химера. Можна і злякатися.

Кіт Васько

Живе у нас котик. Шубка м'яка та гладенька. А кігті довгі та гострі. Я його кличу Васьком. Тоді він біжить до моїх ніг і третється. А зараз Васько сидить біля нірки. Це він мишку ловить.

Настає зима

Над землею висіли хмари. Накрапав дрібний дощик. Вітер грався з великими гілочками дерев.

Раптом у повітрі з'явилися білі пушинки. Це летіли над землею сніжинки. Їх ставало все більше й більше. Починався білий зимовий вальс.

На городі

Росли на городі овочі. Це була велика і дружна сім'я. Товстий гарбуз виліз на тин. Жовта диня вигрівалась на сонечку. Огірочок дрімав під зеленими листочками. Червоний помідор пишався своєю родою. А кріп розправив вуса і стояв на сторожі.

Брати

Сашко і Володя – брати. Сашкові дев'ять років. А Володя ще маленький. Йому всього три роки. Та хлопчики часто граються разом. У них багато іграшок. Бере Володя іграшкову мобілку і б'є об підлогу. А Сашкові шкода цієї іграшки. Як виманити і заховати?

Чергові

У класі чергові Тарас і Сашко. Почали хазяйнувати. Тарас узявся витирати дошку, а Сашко – поливати квіти. Із підвіконня побігла вода. Хлопчики швиденько повитирали. Треба все робити охайно.

Тепер у класі чисто й затишно. Скоро й урок. Чергові чекають вчительку.

Чому плаче берізка

Причесали берізки коси. Одягли сережки. Весело їм, бо весна настала. Усе зеленіє і співає.

Лише одна берізка сумує. Не радіє теплу і сонечку. З її білого стовбура цівочкою біжить сік. Хтось ще рано навесні вдарив її сокирою. Тепер вона плаче. Чи виживе?

Жива сніжинка

Діти каталися на лижах. Федько стрибає з гірки. А Мишко піймав на рукавичку сніжинку і розглядає. Майже така, як він вирізав на уроці праці. Але паперова сніжинка була нежива. А ця ніби дихає. Миколка струсив її у сніг. Щоб не плакала.

Букет квітів

Вихідного дня тато з Олексієм поїхали до лісу. Там хлопчик назбирав величезний букет квітів. Він вирішив подарувати їх мамі. Але поки діставались додому, квіти зів'яли.

Вдома мама подякувала синові. Але довго і сумно на нього дивилася. Чому вона не рада?

Синичка

Лютує зима. Тріщить мороз. Співає свою пісеньку завірюха.

Петрик став біля вікна. Раптом щось стукнуло у шибку. Це прилетіла до вікна синичка. Вона ніби просила хлопчика її врятувати. Петрик пожалів пташку. Він насипав їй у годівничку їжі. Пурхає синичка та клює їжу. Так і проживе до весни.

Яскрава пташка

Блищить на сонці сніг. Усі дерева давно сплять. А горобина забула зняти червоне намисто. Щодня прилітає до неї снігур. Він ласує ягодами. Сяде на гілочку в гущавині і дзьобає. А на груди снігур почепив червоний фартушок. Між ягідками він мов велика яскрава квітка.

Що за звірок?

У нашому садку живе звірок. Уночі у сіренькому жилеті з голочок він виходить погуляти. Ніжки у нього коротенькі, але бігає спритно. Любить звірок полювати на мишей. У садку він ще збирає яблучка і грушки. Чи здогадалися, діти, хто це?

Жива казка

Настав зимовий ранок. Білий пухнастий сніг тихо падав на землю. Я зайшов до Андрійка та Петруся. Утрюх ми вирішили піти до лісу.

Тихо і гарно було у засніженому лісі. На ялинових вітах ватою лежав сніг. Великі сніжинки звисали з ялинкових гілочок, мов іграшки. Ліс став живою казкою!

Сльозинка

Дмитрик був малим. Він не вмів читати. Казки йому читала бабуся. Тепер хлопчик підріс і навчився добре сам читати. Читає уже Дмитрик бабусі, а вона слухає. Глянув він на неї. А під окулярами у бабусі сльозинка. Це від радості.

Граки

Настала осінь. З дерев осипалося листя. Потім розгулялися дощі. Стало холодно. Жучки і черв'ячки поховалися під корою дерев.

Граки сиділи на тополі. Вони довго про щось кричали. А потім знялись і полетіли в теплі краї.

Квіти

На лузі багато квітів. Ось рожевіє конюшина. Вуглинками у траві горить гвоздика. Повернули біляві личка до сонечка ромашки. Небом дивляться із трави сині дзвіночки. Край доріжки біліє деревій. Ніби райдуга на землі! Милуйся, але не рви. Це краса землі.

Сосна

Навесні Сергійко посадив у землю малесеньку сосну. Хлопчик часто напував її водичкою. Біля сосни зазеленіла ніжна трава. Вранці на неї опускалася роса. Часто Сергійко сидів біля своєї сосни на травичці. Він милувався чудовим деревцем. А ще хлопчик мріяв посадити сосновий ліс.

Калина

Ось і літо. Стало тепло й сонячно. Край лісу зеленіє калина. Незабаром на її гілочках з'являться білі букетики. Це цвіт калини. А чи бачили листочки на ній? Ніби їх майстер вималював.

Калина – чудова рослина. Люблять її в Україні. Це наш народний символ і краса.

Друзі

Тато приніс Сашкові мале зайченя. Таке лякливе!

Чомусь весь час ховається у пазуху і все нюхає. Хлопчик його дуже полюбив. Годував і піклувався про нього.

Дома у Сашка були ще собака Сніжко та кіт Мурчик. Вони подружилися із зайчням.

Весна

Сонечко посилає на землю свої промінці. Почав зникати сніг. Загомоніли веселі струмочки. На дахах будинків плачуть бурульки.

Усі радіють теплу. Дмитрик і Василько пускають на воду паперові човники. Та вночі ще лютує мороз і кидає холодним сніжком. Але весна зиму перемагає.

Чемний хлопчик

Із школи додому Петрик їхав трамваєм. На зупинці до салону зайшов старенький дідусь. У руці він тримав ціпочок. Петрик швидко зіскочив зі свого сидіння. Він запропонував дідусеві сісти на його місце. Дідусь подякував і сів. Очі Петрика сяяли радістю.

На риболовлі

Хлопчики Андрій і Олег – рибалки. Ось вони поспішають на річку. У руках вудки та баночки з черв'яками.

Тихо біля річки. Навіть хвилюнок немає. Раптом поплавок Андрійка булькнув під воду. Випливав і знову пірнув. Тягни, Андрію! Той смикнув і вирвав із води великого карася.

Чемний хлопчик

Із школи додому Петрик їхав трамваєм. На зупинці до салону зайшов старенький дідусь. У руці він тримав ціпочок. Петрик швиденько зіскочив зі свого сидіння. Він запропонував дідусеві сісти на його місце. Дідусь подякував і сів. Очі Петрика сяяли радістю.

Помічники

Дід Андрій працює у саду. Він садівник. Але дідусь часто хворіє. Сідає на ослін, дістає ліки і ковтає їх.

Діти вирішили йому допомогти. Відром Сергійко носить воду і поливає маленькі яблуньки. Миколка загрибає садові доріжки. Дід дякує хлопчикам. Восени пригощатиме їх смачними яблучками.

На полі

Настала весна. Почалася кропітка робота на полі. Його зорали трактори. Почали сіяти у м'яку землю зерно. Уже посіяли кукурудзу, овес, ячмінь. Змочить землю дощик, зігріє сонечко. Зазеленіють на полі сходи. А восени люди зберуть урожай. Що літо дало, то зима поїсть. Хтось мудро помітив.

Урок

Проспівав дзвіночок пісеньку на урок. До класу зайшла вчителька Олена Йосипівна. Почався урок рідної мови. Діти охайно і грамотно писали в зошитах. А Софійка розбирала слова на дошці. Усі учні дуже старалися. Учителька була задоволена. Молодці! Веселий дзвоник тепер кликав дітей на відпочинок.

Горобчик

Під дахом хати жив веселий горобчик. Гніздечко зробив із пір'я та соломи. Прийшла весна. У гніздечку з'явилися малі горобенята. Вони голосно пищали. Цілими днями горобець і горобчиха носили їм їжу. Діти Миколка і Тетянка не чіпали пташок. А кіт Мурко скося на них поглядав.

Злива

Розтопила темна хмара великі крила. Закрила землю від сонечка. Стала стогнати над землею громом, дивитися блискавкою. Із крил стали падати на землю краплі води. Почалася злива з градом. На асфальті підстрибували білі кульки.

Стомилася хмара. Посунула небом далі. Дощ ущух.

Щедрувальники

Святково прибрана хата. Пахне пиріжками і теплим хлібом. Аж ось і щедрувальники із дзвониками і зірками. Вони співають щедрівку. Бажають людям добра і щастя. Господарі частують дітей гостинцями. Потім гурт дітей поспішає до іншої хати.

Восени

Падають із дерев листочки. Лежать у землі й тихо розмовляють. Від цього гомону в лісі буває шарудіння. А зайчик тоді боїться. Насторожився і слухає. Чи не лисичка це? Заховався під кущем і тихо сидить. Чекає зими. Вона накриє листочки сніжком. Вони і мовчатимуть.

Курчатка

У бабусі Клави були кури. Бігають на подвір'ї і гребуться. А одна курка сиділа на яйцях. Це квочка.

Почали лупитися курчатка. Витягла бабуся двох і поклала в коробку від взуття. Сидять, попискують. А квочка їх чує. У яєчку курчата дихали через шкаралупку. От дива!

Насіння

Скоро весна. Мама садитиме город. Сьогодні вона перебирає насіння. На столі коробки, вузлики, пакетики. Я мовчки спостерігаю. Ось великі насінинки гарбуза. Насіння огірків маленьке. На клаптику паперу манюсінські насінинки помідорів. Усе складено і підписано. Овочі виростуть на славу!

Санітарний день

У п'ятницю в нас санітарний день. Ми йдемо до школи з віниками. А хлопчики несуть і відра.

Після уроків починається прибирання. Я і Катя замітаємо у шкільному дворі доріжки. Вадим і Олег носять сміття. Любимо ми працювати. Тоді у дворі чисто й охайно.

Піклувалася про бабусю

Тетянка любить свою бабусю. Дівчинка завжди їй допомагає. Миє посуд, витирає на полицях шафи порошок. Інколи йде за хлібом до крамниці. Та найбільше любить бабусю, коли внучка їй читає. Покладе руку на руку і слухає. Потім вони разом п'ють чай із варенням.

Горобина

Росте край дороги горобина. Навесні вона зеленіє ніжним листячком. Влітку її кетяги набирають соку і червоніють. Та особливо гарна горобина восени. Стоїть, мов дівчина в українському одязі. Червоне намисто, яскравий віночок. Взимку ласують її ягідками багато птахів.

Красиве і корисне це дерево.

Втомлюватись не можна

Я багато читаю різних книжок. Дивлюсь цікаві передачі по телевізору. Але втомлюватись не хочу. Тоді я йду на вулицю і гуляю на свіжому повітрі. Добре відпочину і повертаюся. Непогано і поспати. І апетит тоді кращий.

Особливо багато відпочиваю на канікулах. Але читати не забуваю.

Не бачив коня

Петрик прибіг збуджений додому зі школи і говорить до мами:

- Мамо, наш вчитель ніколи не бачив коня!

- Як це ніколи не бачив?

- Сьогодні в школі у нас було малювання. Я намалював коня, а вчитель підійшов і запитав: “Що це ти намалював?” – пояснив Петрик мамі.

Запаска

Я поспішаю до школи. По дорозі згадую, чи все поклав у ранець. А от мій товариш Андрій часто забуває ручку. Чим писати? Він повертається тоді на всі боки, просить ручку. Я дістаю запаску і простягаю йому. Запаска - це запасна річ, як у мого тата шини до автомобіля.

Живе срібло

Про конотопських рибалок знають в усіх кінцях України. Сюди по рибу приїжджають і з інших країн.

Велике водне плесо розкинулось за містом. Тут і вирощують рибалки коропів, товстолобиків і щук. За три роки маленький коропець стає кілограмовим красенем. Підстрибують коропи у кузові машини. Ворушиться живе срібло. Вісім місяців щодня ласують люди свіжою рибою. Смачного!

Не злякався

Пішли якось діти до лісу. Було так гарно! Світило сонечко, співали птахи. Назбирали вони грибів, нарвали ягід.

Аж ось над лісом з'явилася хмара. Засвітилась блискавка, розірвався грім. Страшно стало в лісі і темно. Зашумів дощ. Петрик і Тетянка злякалися і розплакались. А Олесь не розгубився. Став шукати стежку. І знайшов. Діти поховалися в хатині лісника.

Рушник

В Україні здавна вишивали рушники. Жодне свято не обходилося без них. Рушники на стінах, на образах, на паляниці хліба. Готуючись до заміжжя,

вишивала свої рушники і наречена. У кожній місцевості свої кольори, свої орнаменти.

Рушник – це символ нашого народу, це оберіг роду. І найкращий той, що вишивала мама.

Барвінок

“Цвіте синьо, лист зелений, квітник прикрашає. Хоч мороз усе побив, а його не займає”. Так про барвінок кажуть люди. Ця рослина зеленіє влітку і взимку по всій Україні. Тому й називають Україну барвінковим краєм. Люблять українці цю рослину. Це наш народний символ. Про барвінок складено безліч пісень.

Хто навчив не лінуватись

Весняного дня бабуся повела Петрика до лісу. Хлопчик не захотів нести їжу. Він був ледаченьким. Тому ніс тільки пляшку з водою.

У лісі вони сіли відпочити. До куща часто прилітала маленька пташка. Кожного разу в дзьобику несла волосинку. Вона будує собі гніздечко. Це працююча пташка. Петрик від подиву широко розкрив очі. А така маленька! Додому Петрик ніс бабусине пальто.

Шевченків букварик

Усі знають великого українського поета Тараса Григоровича Шевченка. Він писав чудові вірші про Україну, гарно малював. А ще він написав для дітей букварика. У ньому є азбука, молитви, віршики, прислів'я. Тяжко жилося поету, але він піклувався про бідних дітей. Хотів, щоб вони вчилися грамоти.

Ялинка і горобина

У великому лісі росли поруч ялинка і горобина. Часто між собою вони перешіптувались. На ялинці росли великі, довгі шишки, а на горобині червоні пучки ягід.

Настала осінь. Почало жовтіти й опадати листя з дерев. Пожовкло воно і на горобині. Кожна ягідка зробилася ще червоною. А ялинка зовсім не змінилася. Глянула вона на свою подругу і не впізнала її. Яка гарна!

Який місяць?

Ночі і ранки стають прохолодними. Люди поспішають викопати городину та посіяти озимину.

Сонечко вже не так гріє. Мандрує в синяві неба біле павутиння. Кличе воно за собою пташині зграї. Відлітає у вирій журавлиний ключ. М'яко стелиться по траві вранішній туман. А у лісі ще зеленіє і цвіте верес. Його ім'ям і названо цей місяць.

Сейм

Між полями і лісами плине синьоокий Сейм. Набирає води у російських озерах і болотах. Сміється з неба сонечко, відпочивають на берегах тихої річки

люди. А Сейм поспішає до своєї старшої сестри Десни. Вона його вже чекає. Радіють обоє зустрічі. А далі разом аж до батька Дніпра.

Пролісок

Довго не було тепла. Ночами ще гуляв мороз. Мов розбишака, він морозив розгалий за день сніг.

Пролісок довго ждав тепла. Сховався під старим листом і терпів негоду. Нарешті час настав. Весна перемагала всюди. Виглянув він з-під листя, потягнувся стебельцем до сонця. Побачив над собою небесну голубиць. І сам став частинкою неба.

Природа – наш дім

У різні пори року приємно побувати у лісі, на полі, біля річки. Милують око різноколірні квіти на лузі. Корисно вдихати чисте повітря соснового лісу. Чудово відпочити на березі стрімкої річки.

Але всього цього може не бути. Люди знищують ліси, забруднюють річки, руйнують гнізда птахів або знищують рідкісних диких тварин. Зупиніться, люди! Не знищуйте природу! Вона – наш дім!

Де живе сом?

Кожен знає, що риба живе у воді. Але у кожної риби є свої улюблені місця. Та більшість річкових риб любить глибину. Тут спокійніше і їжі більше.

Сом живе у глибокій ямі і спить цілий день. На полювання випливає увечері. Полює сом на менших рибин. Про сома і віршик складено:

Сниться сому поплавок,
Сом сопе на весь ставок!

Липа

Біля двору цвіте липа. Квіти жовтенькі і дуже пахучі. Раді цій порі бджоли. Стара кучерява липа виділяє багато нектару.

А ще липа – лікар. Допомагає людям позбутися застуди. П'ють вони чай з липового цвіту і зміцнюють здоров'я.

Пташкам липа мов матінка. У своїй пишній кроні ховає різне птаство. Усі дякують цьому чудовому дереву. Навіть літній місяць має назву цієї красуні.

Гречаний мед

Стало зовсім тепло. Люди посіяли гречку. Вона зійшла і розрослась. Листя в неї широке, а стебло червоне. Бур'яни біля неї не ростуть. Сама себе гречка від них захищає.

Ось уже викидала цвіт. Усе поле ніби наречена. Пасічники поспішають вивезти вулики. Літають бджілки з квітки на квітку. Збирають солодкий нектар. Незабаром викачають темний гречаний мед. Він корисний і цілющий.

Годівничка

Усюди хазяйнує зима. Вкрила землю снігом, а ріки і озера – льодом. Де пташкам шукати їжу?

Вирішили діти зробити годівничку. Повісили її на дерево та щодня сипали туди корм. Насипали і заховалися. Поспішають до годівнички синиці, пурхають горобчики. А дятлик підкрадається. А потім упаде на годівничку і порозганяє всіх. Сам дзьобає їжу.

Панда

Бамбукового ведмедика називають пандою. Живе цей звір у лісах із бамбуку. Панди їдять молоді паростки цієї рослини. Але пропускають нагоди поласувати і пташками.

Панди – рідкісні тварини. У них цікаве забарвлення. Голова і кінцівки білі, а сама тварина чорна. Важко піймати панду. А ще важче тримати її у неволі.

Ластівки і осінь

Побачили ластівки, як лугами і берегами підкрадається осінь. Почали її благати:

- Зачекай, осене, ще хоч кілька днів, поки в наших діток крильця окріпнуть.

- Не можу довго чекати, настає мій час. Он уже на долинах туман стелиться.

Сидить осінь у садку. Як зітхне, так яблука і почервоніють. А ластівки довго та тривожно про щось радились.

- Прощай, красуне! Спасибі, що дала час зібратися в дорогу.

Полетіли ластівки далеко за море до молодшої сестри осені – літа.

Осінь

Рання осінь. Ще світить ласкаве сонечко. Та його проміння вже не таке ласкаве і тепле. Пожовкла трава прилягла до землі.

Ліс одягнув яскравий жупан. Від жовтих листочків він здається золотим. Зеленіють лише лісові красуні – ялинки і сосни. Скидає листочки горобина, а ягідки залишає. Це вона у червоному намисті зустрічатиме зиму.

Дніпро

Річка Дніпро найбільша в Україні. Колись була у ньому дуже чиста вода. Кожен хотів пригубити цієї цілющої води.

Сьогодні наш Дніпро вже не такий чистий. Він отруєний байдужими господарями. Дніпро чекає, діти, на вашу допомогу. Якщо ви лікуватимете свою маленьку річку, то здоровішим буде Дніпро.

Травень

Дерева і кущі поспішають прибратися до свята весни. Зеленеє молода травичка. З'явилися перші фіалки. Понад річкою синіють незабудки. Зацвіла запашна суниця. Уже білими хмаринками вкрилася черемшина. Пливе від неї солодкий медовий запах у високе небо. А до гомінкого щебету пташок приєднались чарівні трелі солов'я. Пташиний хор заповнив травневий ліс.

Кактус

Любить вирощувати квіти моя мама.

Якось сусідка викинула зів'ялий кактус. Ми його забрали. Приготували для нього ґрунт. Посадили кактус у дерев'яний вазон, поставили на підвіконня. Через місяць кактус зазеленів. На ньому з'явилися паростки. Потім він почав цвісти. Кожна квіточка мала кілька кольорів. Цвів кактус усього три дні.

Жайворонок

Артем і Віталік пішли за село. За ним біг і кошлатий Баско. Гарно на полі. Світить сонечко, стрибають коники.

Раптом з неба у траву впала грудочка. Діти переглянулися. Баско мерщій туди. А воно пурх з-під ніг. Полетіла у небо пташка. Високо піднялась і повисла над землею. Задзвеніла у повітрі весела пісня жайворонка.

Кульбабка

Наприкінці травня на лузі і вздовж доріг зацвітає цікава рослина. Квіточка у неї жовта, листячко вирізьблене. Це маленька кульбабка. Відцвітає вона і покривається маленькими парашутиками. На кожному парашутику – маленька насінинка. Летить за вітром парашутик, летить і насіннячко. Упаде на землю і проросте.

З'явилося нове сонечко. Нова рослинка.

Небезпечна гірка

Зима для дітей – це велика радість. Ковзанка, льодова гірка, сніговик! Але інколи ці розваги можуть закінчитися нещастям.

Збудували діти гірку біля дороги. Почали з неї спускатися. Та мало не потрапили під колеса вантажівки. Добре що за кермом був досвідчений водій. Він швидко зупинив автомобіль.

На дорогах треба бути уважним. Не наражайте, діти, себе на небезпеку.

Дуб

Завітала зима до лісу. Дивиться, а всі дерева сплять, крім велетня дуба.

- Чом не спиш? – питає зима у дуба.

- Не можу, - відказує той, - бо доглядаю лісових мешканців. У моєму дуплі живе білка, треба її зігріти. Внизу біля стовбура, під осіннім листом, спить їжачок, треба його оберігати. А на моє гілля сідають снігурі, щиглики, синички. Їх треба нагодувати. Тому і не сплю, - зітхає дуб.

Тексти для диктантів та списування із завданням – придумати заголовок

В Україні живе багато різних народів. У кожного народу є своя мова, по-своєму прекрасна. Ми повинні вивчати і добре знати рідну мову.

Тануть сніги. Біжать гомінливі струмочки. Видзвонюють краплинами бурульки. Повертаються із теплих країв птахи. В синяву неба глянули блакитні проліски. Іде весна.

Тихо в лісі. Стрибає зайчик-побігачик. Раптом зашарудів сухий кущик. Звірок злякався, підвівся на задні лапки й прислухається. В лісі знову тихо. Заспокоївся зайчик і пострибав собі далі.

Зимовий вечір. Надворі крутить завірюха. Маленька Оленка коло вікна чекає з роботи маму. Аж ось і мама. Оленка радісно махає їй рукою.

Прийшла чарівниця-зима. Все навкруги біло. Дмуть холодні вітри, кружляють у танку сніжинки. Сосни і ялинки вбралися в пухнасті шуби.

Жив-був добрий лікар Айболить. Він дуже любив тварин. До лікаря зверталися по допомогу різні тварини. Він вилікував корову, лисицю, вовчицю, ведмедицю, зайчика, жучка, черв'ячка.

Листопад - останній місяць осені. Деревя вже скинули своє золоте вбрання. Вранці дме холодний вітер. У небі пливуть сірі хмари. Наближається зима. Лісові мешканці заздалегідь підготувалися до неї.

Чудова дзвінка пісня ллється з блакитного весняного неба. Це співає жайворонок. Він зовсім невеличкий і непоказний. Пір'ячко в нього бурувато-сіре з плямочками. Таке забарвлення допомагає йому ховатися від ворогів.

На світанковому небі згасли зорі. Полохливий промінь сонця освітив поле. Вузька стежка пролягла серед високого жита. Колоски згинаються під вагою достиглого зерна. Далі стежка веде до дубового гаю. Там на узліссі росте старий могутній дуб.

Давно панує зима. Виблискує на сонці сніг. Деревя і куші стоять голі. Лише горобина в пурпуровому вбранні. Щодня прилітає до неї пустотливий снігур поласувати смачними і корисними ягодами. Сяде на гілочку і дзьобає. Щоб не заляпатися горобиним соком, він почепив собі на груди червоний фартушок.

Підморозило. Тоненька крига заклила річку й озеро. Це зима настала. Ходить вона долинами і горами. Тихо ступає у велетенських білих валянках. Скрізь свою чарівну картину домальовує.

Весна. Над ставком стоїть плакуча верба. Схилила свої довгі зелені гілки й дивиться у воду. У траві біля самого її стовбура примостила гніздечко маленька пташка. Настала осінь. Позолотилися гілки верби. Пташка раптом зникла. Куди вона поділася?

Наприкінці квітня в Києві зацвітають каштани. Розливаються їхні ніжні пахощі. Від вітру тендітні квітки осипаються й білим серпанком застилають бруківку. Паланням каштанових свічок милуються в цю пору люди.

Була весна. У лісових хащах іще лежав сніг. На березах набубнявіли бруньки, Зацвіла верба. На галявинах з'явилися перші проліски.

Настала весна. Сонце зігріло землю. Деревя вже прокинулись від сну. На темних гілках вилискують бруньки. Вони чекають свого часу, щоб викинути ніжні пахучі листочки.

Перелітні птахи відлітають на зимівлю в теплі краї. Під час перельотів вони легко знаходять дорогу, бо вміють орієнтуватися за сонцем і зірками. Навесні більшість птахів повертається на батьківщину. Вони добре пам'ятають, де гніздилися раніше.

Зійди у травні на Тарасову гору в Каневі й тебе зачарують співом солов'ї. Це єдине місце в Україні, де живе багато видів соловейків. Вони ніби злетілися в гості до Тараса Шевченка, щоб потішити своїми мелодіями, звеселити його.

Михайлик завжди допомагає мамі. Після занять у школі він прибирає у своїй кімнаті. Пообідавши, миє за собою посуд. Потім хлопчик готує уроки. Ввечері забирає сестричку з дитячого садка, залюбки грається з нею. Та й вчиться він добре.

Травень – місяць квітів і пташиних співів. Усе живе радіє теплому сонцю. Літають заклопотані бджоли та інші комахи. Витьохкують у галях соловейки. Щедро відлічує всім довгі літа зозуля.

Хотілося мені літо побачити, яке воно. Дідусь обіцяв показати. Цілими днями я ходив сам не свій, коли це вже дід мені літо покаже? Та ось одного разу він сказав збиратися. Вирушили тією дорогою, що веде до поля. Яку ж красу я побачив! Тут і жовтоголові соняхи, й золотоволоса кукурудза, й кучерявий зелений горох, і біла гречка, й море золотої пшениці. Так ось яке воно, літо.

Ще дмуть холодні вітри. Лежать замети. Ліси й поля надійно вкриті снігом. Річки й ставки скуті кригою. Лютий ще морозить, ще крутить завірюха. Але з кожним днем сильніше пригріває сонце. Дзвінкіше співають вівсянки, гучніше щебечуть синиці. Весна не за горами. Лютий – кінець зими.

Як гарно влітку на луці! Повітря чисте, запашне. Під ногами м'яко стеляться шовкові трави. Між ними проглядають дзвоники, ромашки, лучні волошки. Зупиніться і вслухайтесь у звуки довкола. Завзято стрекочуть коники. Тихо гудуть бджоли й джмелі. Десь далеко на краю луки видзвонює косарка.

Лука простягається аж до річки. Скільки різних квітів між трав! Вітерець гойдає ніжні квітки. Трави вже достигли. Треба поспішати косити сіно.

Он торохтить косарка. Покірно падають під її гострими ножами трави. Кущі косарі обкошують косами.

Дніпро і Десна – рідні брат і сестра. Колись Десні дуже хотілося старшинувати над Дніпром. Вона прудко понеслася до Чорного моря наввипередки з братом. Та хоч як поспішала, Дніпро перегнав сестру, заступив їй дорогу. Стала Десна притокою Дніпра. Влила вона свої води в його могутню течію.

Гніздо – це пташиний скарб. Він надійно схований у траві чи листі. Яечка в ньому – як жменя сяючих коштовностей. У гнізді дрімлюги вони білувато-сірі, ніби мармурові, у гнізді славки – переливчасті, як перлини, у гнізді співочого дрозда – схожі на яхонти. Та що яхонти і перли – вони ж неживі. А в яечках – майбутні пташенята і тисячі їхніх пісень.

Багато цікавого можна побачити в горах. Уже самим лише виглядом вони зачаровують нас. На світанку або коли заходить сонце гори здаються рожевими, ясного дня – блакитними, в негоду – майже чорними, суворими, неприступними. На їхніх вершинах лежать вічні сніги. На гірських схилах стоять ліси, зеленіють полонини, біжать швидкі струмки. В лісах водяться олені, косулі, дикі кабани, різні птахи.

Одного дня на морі здійнявся шторм. Велетенські хвилі з гуркотом накочувалися на берег. Дрібні бризки маленькими світлячками розліталися в усі боки. Камінчики гучно шурхотіли, перекочуючися то на берег, то в море. Коли шторм затих, Олежко з мамою і татом пішли до моря. Воно було спокійне, немов знесилене. На березі виблискували вмиті хвилями різнокольорові камінчики.

Великдень, або Пасха, - найбільше свято православних християн. Його святкують дуже урочисто. Ще напередодні все готове – писанки розмальовані, крашанки пофарбовані, паски попечені. Опівночі з дзвінниці храму, немов з небес, линуть радісні звуки дзвонів. Великодня відправа дуже велична й тривала. Закінчується вона вдосвіта. Тоді святять паски.

Якось тяжко захворів київський князь Володимир Мономах. Різних знахарів і цілителів запрошували до нього, але ніхто нічим не зміг зарадити. В монастирі поблизу Києва в той час жив чернець Агапіт. Він лікував від усяких хвороб. Покликали Агапіта до Володимира Мономаха. І сталося диво – князь одужав. Агапіт ніколи не брав ніякої винагороди за допомогу людям. Слава про нього линула по всій землі.

Малий державний герб України – тризуб. Це дуже давній знак. Він існував на нашій землі вже тисячу років тому. Тризуб був державним символом ще в Київській Русі. Його карбували на своїх монетах великі князі київські Володимир Святославович та Ярослав Мудрий.

До хліба треба ставитися як до святині. Кожна зернина, кожна крихта є нашим спільним багатством. Ніколи не можна говорити про хліб, що він поганий. Поганого хліба не буває. Є лише невмілі руки, які невдало випекли його. Хліб завжди святий.

Хлопчик приніс із лісу їжака. Згорнувся їжак в клубочок і притаївся. Підкралася до нього цікава кішка і вдарила його лапкою. Їжаку байдуже, а кішка боляче вколосалася й заховалася під стіл. Лиже кішка лапку, а на їжака більше й не дивиться.

Розтопило сонце снігові замети. Задзюркотіли струмочки. Бадьоро співають пташки. То стихло, то гучно звучать ті пісні ласкавому сонечку. У берегах завирували соки. Трава до сонечка потягнулася. Весна прийшла.

Останній місяць зими – лютий. У цьому місяці вночі дуже сильні морози. Але вдень сонце вже світить яскравіше, сильніше гріє. Тривалість дня протягом місяця збільшується майже на дві години. Незабаром затріпочуть крильми перші весняні гості – шпаки.

Важко живеться птахам узимку. Діти вирішили допомогти пернатим друзям. У шкільній майстерні вони зробили зручні годівниці. Розвісили їх на деревах і насипали в них корм. Помітили птахи частування і злетілися до годівниць.

Життя людини завжди пов'язане з рослинами. Ще в сиву давнину люди помітили, що багато рослин мають цілющі властивості. Спочатку відомості про лікарські рослини передавалися з вуст в уста, від покоління до покоління. З розвитком писемності їх стали записувати. Так виникла народна медицина.

У Давній Русі дуже поважали книгу. Книжки тоді були рукописними. Багато місяців їх писали книжники розтертими в порошок рубінами і смарагдами. Кожну літеру вони старанно вимальовували, прикрашали орнаментом. У тих орнаментах можна впізнати зображення тварин, рослин, людей.

Великодня писанка – символ Сонця і весняного пробудження природи. Це розмальоване дерев'яне або пташине яйце. Кожен візерунок на писанці щось означає. Зірка є символом Сонця. Кривуля означає вічність сонячного світла. Люди дарують один одному писанки на знак добрих побажань.

Свого приятеля Олежка я називаю маленьким другом. А він мене – великим другом. Зустрічаємося ми лише влітку, коли приїздимо в село. Олежка любить ходити зі мною до озера. Ми сидимо в траві й мовчки дивимося на сріблястих зайчиків. Вони весело стрибають по воді. У тиху погоду стежимо за хмарами.

Вийшов із лісу їжачок побродити. А тут раптом дощ припустив. Линув, наче з відра. Справжня тобі злива. Нікуди дітися їжакові. Скрутився в клубочок, принишк. Та невдовзі дощ скінчився. Заграло в небі сонце. А на голках їжачкових дощинки залишилися. В тих крапельках-дощинках райдуга спалахнула. Де їжак лісом, райдугу несе.

Припустив дощ. Всьому живому роздає він свої краплі. Зраділи лісові квіти. Голівки до дощової хмарки підвели. Розщебеталися пташки. Тільки дятел по корі всохлого дуба стукотить. Дощу ніби й не помічає.

У бабусиному садку на старезній груші жив чорний шпак. Завжди він був заклопотаний. Непосидючий і роботящий, з ранку до вечора господарює, їжу добуває. Сімейку треба нагодувати. А до співів шпак справжній майстак був.

Восени у кущах поблизу болота діти знайшли журавля. У нього було перебите крило. Діти принесли журавля додому. Всю зиму вони його добре доглядали. Журавель став ручним, одужав. Прийшла весна. Ходив журавель по подвір'ю, вгору подивлявся. І ось він побачив у небі журавлиний ключ. Змахнув журавель крильми й полетів своїх доганяти.

Польові цвіркуни відважно захищають свій дім. Вони влаштовують своєрідні бійки. Спочатку про свій напад повідомляють звуковими сигналами. Противники починають штовхатися і потім намагаються один одного куснути. Нарешті хтось із них перемагає.

Навесні ми пішли до лісу. Подихнув легенький вітерець і в лісі заспівали всі дерева. Кожне дерево виводило свою пісеньку. Білокора красуня берізка співала ніжну пісеньку. Своєю мужньою піснею дуб учив нас бути відважними і сильними.

Береза дуже красиве дерево. У неї білий стовбур і зелене листя. Восени з берези падають крилаті насінинки. Вітерець розносить їх по землі. З кожної вкоріненої насінини виростає нова берізка.

Настала весна. Задзюрчали веселі струмочки. З'явилася з-під снігу перша зелена травичка. З синього неба всміхається сонечко. На деревах набубнявіли бруньки. Все навкруги ожило. Прилетіли перші птахи. Ліс одягається в зелене вбрання. Хлібороби розпочали сівбу в полі. Всі радіють весні.

До шкільного подвір'я в'їхала вантажівка. У кузові лежали саджанці фруктових дерев. Веселою юрбою учні кинулися до машини і розвантажили її. Всі саджанці вони перенесли до садка. Там уже були викопані глибокі ями. Школярі посадили в них саджанці. Минуть роки і сад завітне.

Наші предки використовували кульбабу від багатьох хвороб. Свіжим соком рослини виводять плями на шкірі. Кульбаба поліпшує роботу шлунку. З неї готують смачні салати.